

Õiguskantsler

Juhatuse liige Mait Mäe
SeniorPlus Kodud OÜ
info@seniorplus.ee

Teie nr

Meie 30.04.2025 nr 7-9/241852/2503139

Kontrollkäik Kehtna eakatekodusse

Austatud härra Mait Mäe

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 12. novembril 2024. aastal Kehtna eakatekodu (edaspidi: hooldekodu) tegevust ja hoolealuste elamistingimusi. Kontrollkäigust ette ei teatatud.

Hooldekodus pakutakse väljaspool kodu osutatavat üldhooldusteenust (edaspidi: üldhooldusteenus) 40 inimesele. Hooldekodu elanikud on majutatud kahekorruselise hoone ühe- kuni kolmekohalistesse tubadesse. Toad paiknevad valdavalt kahe kaupa nn korterites. Üldhooldusteenust osutatakse keskmise ja suurema hooldusvajadusega ning dementsuse tunnustega inimestele. Suurema hooldusvajadusega inimesed, kes iseseisvalt ei liigu, on paigutatud hoone teisele korrusele. Majas on trepitõstuk.

Õiguskantsleri nõunikud tegid ringkäigu hooldekodu ruumides, tutvusid valikuliselt asutuse dokumentidega ning vestlesid hooldekodu töötajate ja hoolealustega.

Hea on see, et hügieenitoimingute ajal on hoolealustele tagatud privaatsus. Inimeste liikumine siseruumides on muudetud ohutumaks lävepakkude tasandamisega. Üldkasutatavad ruumid muudavad hubasemaks kaunistused ja toataimed. Hoolealuste tervises seisundit jälgib meditsiiniõde.

Hoolealuseid ei tohi tупpa lukustada ega nii nende liikumisvabadust piirata. Inimeste ohutuse peab tagama õiguspärasel viisil. Kodukorrast tuleb viivitamatult eemaldada punkt 5.3.

Kontrollkäigul tekkis kahtlus, kas hooldekodus on piisavalt töötajaid, et oleks võimalik tagada kõigile inimestele vajalik hooldus. Selleks et inimesed saaksid vajalikku hooldust, tuleb hooldusplaane täita terviklikult, neid regulaarselt uuendada ja teha need hooldajatele kättesaadavaks. Tähtis on, et kõigi hoolealuste seisundit hinnataks regulaarselt. Inimesi, kellel on keeruline iseseisvalt süüa, tuleb söömisel aidata. Rohkem tuleb tähelepanu pöörata sellele, et inimesed saaksid piisavalt viibida värskes õhus. Lamajatega tuleks võimelda ja pakkuda neile muid aktiveerivaid tegevusi.

Abi kutsumise süsteem peab olema töökorras ning kutsunginupud hoolealustele kättesaadavad. Tuleks kaaluda, kuidas teha välisukse kõrge lävepaku ületamine liikumisraskustega inimestele ohutumaks.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Suurema abivajadusega hoolealuseid tuleb ühe keha pesta vähemalt kord nädalas.

Liikumisvabaduse tagamine

Kontrollkäigul selgus, et kahe korteri (korter nr 15 ja 16) ukсед on elektroonilise kiipkaardi lukuga. See tähendab, et need ukсед saab hõlpsalt lukustada ja nõnda inimeste liikumist piirata, inimestel ei ole aga võimalik ust seestpoolt avada. Kontrollkäigu ajal olid kiipkaardi lukuga ukсед avatud asendis.

Vestlustest töötajatega selgus, et mõni hoolealune on hooldekodust kaduma läinud. Näiteks lahkus üks hooldekodu elanik 2024. aasta suvel hooldekodust ja ta leiti lähedal olevalt maisipõllult eksinuna. Seadus ei luba selliste olukordade ärahoidmiseks ukси kiipkaardiga lukustada. Inimeste liikumisvabadust tohib piirata ainult kindlatel tingimustel. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) [§ 20 lõike 2 punkti 5](#) kohaselt võib psüühikahäirega inimese liikumisvabadust piirata vaid siis, kui ta on endale või teistele ohtlik. Vabaduse piiramiseks peab olema seaduslik alus ([PS § 20 lg 2](#)). Need alused on sätestatud sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) [§-des 105–107](#) ning psühhiaatrilise abi seaduse (PsAS) [§-des 11 ja 14](#) nimetatud juhtude ja tingimustega.

SHS-is ega PsAS-is ei ole sätestatud õiguslikku alust, mis lubaks piirata üldhooldekodus elava inimese liikumisvabadust ja õigust isikupuutumatusse. Tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutamisel lähtutakse vabatahtlikkuse põhimõttest¹. Seepärast ei ole üldhoolekandeteenuse osutamisel lubatud hoolealust ilma tema nõusolekuta hooldekodu ruumi lukustada.

Hooldekodus elamise ajal võib inimese vaimse tervise seisund halveneda ja tekkida vajadus teda valvata, et tagada inimese ohutus. Hooldekodul tuleb korraldada kõigi hoolealuste jaoks turvaline elukeskkond õiguspärasel ja sobival viisil. Kui inimesel on mäluhäired, segadusseisund või muud häired, tuleb talle rohkem tähelepanu pöörata ja pakkuda tegevusi, mis aitavad tema seisundist tulenevat käitumist muuta.

Õiguskantsler soovitab hooldekodu töötajatega läbi arutada olukorrad, mis võivad ette tulla dementsuse tunnustega inimeste eest hoolitsemisel. Abi võib olla näiteks töötajate koolitamisest, tööülesannete ümberjaotamisest või lisapersonali palkamisest, samuti hoolealustele lisategevuse pakkumisest.

Hoolealuste abistamine ja abi kutsumine

Kui inimesel on raskusi omal jõul söömisega, tuleb teda söömisel jälgida ja aidata. Oluline on selgitada välja, milline on inimesele kõige sobivam söömisasend ja millist abi ta vajab². Selleks tuleb hinnata tema käte liikuvust, teadvuse taset ja ka nägemist. Näiteks selgus, et ühel hoolealusel on raske iseseisvalt süüa, sest tema käsi ei liigu piisavalt. Inimene oli väga kõhnaks jäänud. See kinnitas arusaamist, et ta vajab söömisel abi³.

¹ Kolk, T. [Põhiseaduse § 20 kommentaarid, p 51](#). – Ü. Madise jt (toim). Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2020.

² M. Jaanisk jt. „Hoolides ja hoolitsedes“. Õpik-käsiraamat hooldustöötajatele. Tartu Tervishoiu Kõrgkool. Kirjastus Argo, 2015, lk 77.

³ Hooldekoduga peetud kirjavahetusest selgus, et meditsiiniõde on 09.12.2024 V. N. olukorra ümber hinnanud ning õenduslukk on lisatud märge, et hoolealune vajab söömisel täielikku abistamist (10.12.2024 e-kiri).

Kontrollkäigul osalenud tervishoiuekspert märkis, et eriti hoolikalt tuleks jälgida lamajate kehaasendit söömise ajal. Näiteks pooleldi külili asendis söömisel on oht, et inimene tõmbab toitu hingamisteedesse ja võib lämbuda. Olulise kurtumuse korral tuleks inimest regulaarselt kaaluda. Kõik tähelepanekud tuleb jäädvustada õendusloos.

Hea on see, et hooldekodus on olemas abi kutsumise süsteem. Kontrollkäigu ajal oli süsteemis tekkinud tehniline tõrge. Seadmete katsetamisel ilmnis, et elaniku toast ei jõudnud signaal juhtseadmesse. Ka inimestega peetud vestlustest selgus, et hooldajad ei kuule alati, kui hoolealune on kutsunginupuga abi kutsunud. Abi kutsumise süsteem peab olema töökorras.⁴

Kutsunginupud peavad olema hoolealustele hõlpsalt kättesaadavad. Eriti tähtis on see lamajatele, kes ei saa voodist tõusta, et eemal asuvat kutsunginuppu vajutada. Näiteks korteris nr 9 asus kutsunginupp hoolealuse A. P. voodist liiga kaugel. Kuna voodi ja sein vahel oli abilaud, ei ulatunud ta nupuni. Õiguskantsler palub paigutada hooldekodu [magamistubades ettenähtud sisustus](#) nii, et igal hoolealusel oleks kutsunginupp käeulatuses.

Hooldusplaanide täitmine

Õiguskantsleri nõunikud tutvusid valikuliselt hooldekodu koostatud hooldusplaanidega. Hooldusplaan säilitatakse digitaalselt, nende hulgas olid ka eelmise teenuseosutaja koostatud hooldusplaanid, mis olid skaneeritud.

Rahule ei saa jääda sellega, et mitmed kontrollitud hooldusplaanid olid täidetud poolikult ja napisõnaliselt. Näiteks V. T. (saabus hooldekodusse 25.04.2024) hooldusplaanis oli inimese tausta ja harjumusi kirjeldav esimene osa täitmata. Kui hooldusplaani osa ei ole võimalik täita, siis tuleb see kirja panna.

Hooldusplaanis peab esitama hooldusteenuse osutamise eesmärgi ja mida selle saavutamiseks tuleb teha, kirja peab panema ka toimingute sageduse ning teenuseosutaja hinnangu toimingute tegemise kohta ([SHS § 21 lg 4](#)). Vajaduse korral tuleb lisaks tervishoiu- ja hoolekandeteenustele kavandada ka muid tegevusi, mis toetavad ja parandavad inimese toimetulekut⁵.

Hooldekodu elanike heaolu ja tervise seisukohast on oluline, et hooldusplaanid oleksid piisavalt põhjalikud. Hooldusplaani koostamisel tuleb välja selgitada, kui suures ulatuses on säilinud hoolealuse vaimsed ja füüsilised võimed, suhtlus teiste inimestega jm. See on vajalik selleks, et hooldusplaanis saaks sõnastada eesmärgid ja tegevused.

Mitmes kontrollitud hooldusplaanis ei olnud teavet selle kohta, keda kaasatakse hooldusplaani koostamisse ja uuendamisse ning kuidas seda tehakse. Inimeste harjumused ja huvid saab välja selgitada nendega rääkides. Nii on võimalik hooldusplaani eesmärgipäraselt täita ja kasutada. Teenuse saajat, tema lähedasi ja teisi seotud huvigruppe kaasatakse teenuse planeerimisse, arendamisse ning teenuse tulemuslikkuse hindamisse⁶.

Selgitasite 10.12.2024 e-kirjas, et hooldusplaani hakatakse koostama siis, kui inimene hooldekodusse saabub. Andmed pannakse kirja inimese enda ja tema lähedaste selgituste põhjal.

⁴ Hooldekodu juhatuse kinnitusel võetakse 2025. aasta esimeses pooles kasutusele uus abi kutsumise süsteem (27.02.2025 e-kiri).

⁵ Sotsiaalkindlustusamet, 2024. „[Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus. Juhend kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöö ametnikule ja üldhooldusteenuse osutajale](#)“, lk 10-11.

⁶ Sotsiaalkindlustusamet, 2024. „[Väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kvaliteedijuhis](#)“, lk 13.

Kaasatakse ka hooldajad, õde ja tegevusjuhendaja, kes koostab tegevuskava. Kui inimene on tulnud haiglast, siis võetakse arvesse haiguslugu ja ka perearsti või eriarsti ettekirjutusi.

Õiguskantsler palub kaasata hooldusplaani koostamisse nii hoolealune kui ka tema lähedased. Hooldusplaani koostamine tuleks ka selgelt dokumenteerida, et oleks aru saada, kes ja millal protsessis kaasa tegid.

Hooldusplaanide uuendamine ei ole olnud järjepidev, seda võib järeldada dokumentidele tehtud märgete järgi. Näiteks M. R.-i hooldusplaani SeniorPlus Kodud OÜ vormil oli koostatud 13.11.2023. Seega oli hooldusplaani ühe aasta vältel uuendamata. Ka M. K. hooldusplaani oli viimati uuendatud 22.11.2023.⁷

Üldhooldusteenuse osutaja on kohustatud hooldusplaani üle vaatama vähemalt kord poolaastas ([SHS § 21 lg 5](#)). Õiguskantsler palub kõigi hoolealuste seisundit hinnata korrapäraselt ja seaduses nõutud ajavahemiku tagant. Oluline on ka see, et hooldusplaanid oleksid hooldustöötajatele hõlpsalt kättesaadavad – siis on võimalik neid plaane ellu viia.

Hügieenitingimused ja privaatsus

Hooldekodu hügieeniruumid olid puhtad. Suurema abivajadusega hoolealuste pesemiskorrad olid pandud pesemisgraafikusse. Graafik oli väljas nii infotahvil kui ka personali ruumides.

Kuigi graafiku järgi oli suurema abivajadusega hoolealuste pesemine kavas igal 7. päeval, selgus dokumentidest, et graafikust ei peeta kinni. Mitmel juhul oli dokumenteeritud hügieenitoimingute põhjal näha, et suurema abivajadusega inimesi pesti 8–10 päeva tagant. Ühe hooldekodu elaniku üldpesu kordade vahele oli 2024. aasta septembris jäänud 19 päeva⁸. See ei ole piisav. Hoolealuseid tuleks üle keha pesta vähemalt kord nädalas, kuid vajadusel sagedamini.

Eesmärk on tagada iga inimese isiklik ja hooldekodu üldine hügieen ning ennetada naha- ja nahaaluskudede infektsioonide teket. Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise ja Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on samuti öelnud, et hooldekodu elanikke tuleks üle keha pesta vähemalt kord nädalas⁹. Vähemalt kord nädalas tuleb [tervisekaitsenõuete](#) kohaselt vahetada ka voodipesu.

Tekkis kahtlus, et hoolealustel ei aidata järjepidevalt hoolitseda suuhügieeni eest. Üldhooldusteenusele kehtivate [nõuete](#) kohaselt tuleb inimestel aidata hambaid või hambaproteese pesta (või neid selles juhendada) vähemalt kord ööpäevas.

Meeldiv oli näha, et hooldekodus peetakse oluliseks privaatsuse tagamist hügieeni- ja hooldustoimingute ajal. Kolmekohalistes tubades on võimalik hügieeni- ja hooldustoimingute ajal kasutada kardinaid. Väiksemates tubades on kasutatud sirme. Hooldekodu peab tagama, et üldhooldusteenust saavatel inimestel oleks võimalik hügieenitoiminguid teha privaatelt, väärikalt ja oma vajadusele vastavalt ([väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse kvaliteedijuhis, lk 5](#))¹⁰.

⁷ Hooldekodu juhatuse kinnitusel on kasutusele võetud uus tarkvara ja praegu on uute hooldusplaanide sisestamine pooleli. Uus tarkvara võimaldab ka lähedastel hooldusplaanide üle vaadata ning teha ettepanekuid ja digiallkiri anda (27.02.2025 e-kiri).

⁸ Hooldekodu juhatuse selgituse kohaselt ei ole dokumenteeritud juhud, kui inimese üle keha pesemine on asendatud niiskete pesulappidega puhastamisega. Pesukordi ei kajastata dokumentides, kui hoolealune viibis hooldekodust eemal või oli muu põhjus, miks teda ei saanud pesta (27.02.2025 e-kiri).

⁹ CPT 2022. a Itaalia visiidi [aruanne](#), p 248.

¹⁰ Vt ka õiguskantsleri 11.07.2017 [ringkiri üldhooldusteenuse osutajale](#), p 5.2.

Enamikku hooldekodu hügieeniruumi oli võimalik seestpoolt sulgeda. Ühe hügieeniruumi ust sai lukustada ka väljastpoolt (korteris nr 11), libliklukk asus ukse koridoripoolses küljes. Selline lahendus ei ole sobiv. Näiteks võib mõni hooldekodu elanik ukse lukku keerata ja hügieeniruumis viibiv inimene jääb sinna luku taha. Hooldustöötajad ei pruugi abivajadust piisavalt kiiresti märgata ning inimese elu ja tervis võivad ohtu sattuda.¹¹

Kodukord

Hooldekodu kodukord¹² lubab hooldekodu juhtkonnal teha vallale ettepaneku, et vähendataks hooldekodu elaniku kättesaadavat pensioniosa, kui inimene ei täida tuleohutuse reegleid ja rikub joobes seisundis kodukorda.

Õiguskantsler on korduvalt rõhutanud, et hoolealusele peab jääma [käiberaha](#), mille kasutamise üle ta saab ise vabalt otsustada (nt osta tee kõrvale küpsiseid, lapselapsele sünnipäevaks šokolaaditahvel jne), samuti raha vältimatute kulutuste katmiseks (nt retseptiravimite ja abivahendite ostuks)¹³.

Hoolekandereformi ette valmistades tegi Sotsiaalministeerium arvestuse, et suure osa üldhooldusteenuse saajate sissetulek (pension) ei kata teenuse maksumust (vt sotsiaalhoolekande seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse [eelõnu 704 SE seletuskiri](#), lk 12). Kuigi vald osaleb üldhoolekandeteenuse rahastamisel, kulub enam-vähem kogu hoolealuse sissetulek hoolekandeteenuse eest tasumisele. Hooldekodu elanike käiberaha vähendamise kohta ei saa hooldekodu ettepanekut teha, sest see ei ole hooldekodu pädevuses.

Käiberaha vähendamist ei tohiks kasutada karistusena hooldekodu kodukorra rikkumise eest. Selline karistamine alandab inimväärikust. Vastav punkt tuleb kodukorrast eemaldada.¹⁴

Ohutuse tagamine

Hooldekodu peab suurt tähelepanu pöörama inimeste ohutusele. Hea oli näha, et siseruumides olid lävepakud tasandatud, see aitab teha liikumise ohutumaks ja vähendada kukkumise riski. Kõik hoolealuste kukkumised dokumenteeritakse ühetaoliselt kindlal vormil.

Nii vestlustest kui ka kukkumiste registreerimise lehe põhjal¹⁵ selgus, et välisuste kõrged lävepakud takistavad rulaatoriga liikumist ja inimene on selle tõttu ka paaril korral kukkunud. Nii võivad inimesed loobuda iseseisvalt õue minemast. Selleks et inimesed säilitaksid oma füüsilise aktiivsuse, tuleb soodustada iseseisvat liikumist. Olukorda võib aidata parandada välisuste lävepakkude tasandamine või muul moel nende ületamise hõlbustamine.

Tähelepanu tuleb pöörata ka elektriohutusele ja võimalikud ohuallikad kasutusest eemaldada. Näiteks teise korruse söögisaalis oli elektrivõrku ühendatud käepäraste vahenditega parandatud elektriseade (mobiiltelefoni laadija). Elektriseadme kasutamisel tuleb tagada inimese elu, tervise, vara ja keskkonna ohutus. Elektriseadmeid võib kasutada ainult sel juhul, kui need on tehniliselt korras ning kasutamiseks ohutud. Seadme vale või hooletu kasutamine võib põhjustada

¹¹ Hooldekodu juhatuse kinnitusel on nüüdseks ukse libliklukk eemaldatud (27.02.2025 e-kiri).

¹² SeniorPlusi eakatekodude kodukord. Kinnitatud SeniorPlus Kodud OÜ juhatuse otsusega 14.02.2024, p 5.3.

¹³ Vt ka [õiguskantsleri arvamust](#) põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-23-38 ja Riigikohtu üldkogu 5. juuli 2024 otsust asjas nr [5-23-38](#).

¹⁴ Hooldekodu juhatuse selgitas, et hooldekodu kodukorda on muudetud ja see punkt on kodukorrast välja jäetud (27.02.2025 e-kiri).

¹⁵ Hooldekodus oli 01.11.2024 registreeritud hoolealuse T. L. kukkumine.

elektrilöögi või tekitada tulekahju. Seetõttu soovitab [Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet](#) katkiseid elektriseadmeid mitte kasutada.¹⁶

Õiguskantsler palub hooldekodul läbi mõelda, kuidas oleks kõige paremini võimalik tagada inimeste ohutus.

Vaba aja veetmine ja aktiveerivad tegevused

Hooldekodus on tööl tegevusjuhendaja, kes korraldab ühist vaba aja sisustamist. Inimestele organiseeritakse üritusi ja koos tähistatakse tähtpäevi. Näiteks kontrollkäigule eelnenud nädalavahetusel toimus hooldekodus isadepäeva kontsert. Mõlemal korrusel saab vaadata televiisorit ning lugeda raamatuid, ajalehti ja ajakirju.

Hoolealustega peetud vestlustest selgus, et lamajatel pole enamasti võimalik vaba aja tegevustest osa saada. Siiski on aktiivsuse säilitamiseks oluline neid motiveerida ja tegevustesse kaasata. CPT on öelnud, et kõiki hoolealuseid tuleks tegutsema julgustada ja pakkuda neile iga päev vähemalt kord võimalust jõukohases tegevuses osaleda¹⁷.

Vestlustest selgus veel, et lamajatega ei võimelda ning neile ei pakuta ka muid aktiveerivaid tegevusi¹⁸. Regulaarne võimlemine ja võimaluste piires liikumine on väga tähtis, see aitab säilitada liigete liikuvust, lihaste tugevust ja ennetada tüsistusi. Liikumisvaegusest põhjustatud probleemide ennetamiseks tuleb tähelepanu pöörata ka piiratud liikumisvõimega inimeste aktiveerimisele¹⁹.

Suurema hooldusvajadusega inimesed on paigutatud hooldekodu ülemisele korrusele ja hooldajad ei jõua liikumisraskustega inimestele pakkuda tuge õue minekul. Seetõttu ei ole mõni hooldekodu elanik mitu aastat õue saanud. CPT soovitab anda inimestele võimalus viibida vähemalt kord päevas värskes õhus²⁰. Selle võimaluse puudumist ei saa CPT hinnangul põhjendada töötajate vähesusega²¹.

Värskes õhus viibimine on oluline. Õiguskantsler palub leida võimalusi muuta hooldekodu töökorraldust nii, et ka teisel korrusel elavad suure hooldusvajadusega inimesed saaksid värskes õhus viibida.²²

Töötajad

Kontrollkäigu ajal oli päevases vahetuses tööl üks hooldaja ja kaks abihooldajat. Vestluste käigus selgus, et lisaks üks abihooldaja täitis tegevusjuhendaja ülesandeid.

Töögraafiku põhjal võis järeldada, et 2024. aasta novembris ei olnud mitmel päeval ja ööl majas ühtki [kvalifitseeritud hooldustöötajat](#) (nt 13.11, 23. ja 24.11 päevased vahetused). Abihooldustöötajat peab alati juhendama hooldustöötaja ([SHS § 22 lg 3](#)).

¹⁶ Hooldekodu juhatus teatas, et nüüdseks on katkine laadija kasutusest eemaldatud (27.02.2025 e-kiri).

¹⁷ CPT 2021. a Bulgaaria visiidi [aruanne](#), p 147.

¹⁸ Hooldekodu abistab lähedasi asjaajamisel, kui mõnele hoolealusele tuleb tellida füsioteraapiat väljastpoolt hooldekodu (juhatus 27.02.2025 e-kiri).

¹⁹ MTÜ Inkotuba, 2012. „[Omastehooldaja käsiraamat](#)“, lk 17.

²⁰ CPT 2022. a Horvaatia visiidi [aruanne](#), p 237.

²¹ CPT 2009. a Austria visiidi [aruanne](#), punktid 125, 126.

²² Hooldekodu juhatus selgitas, et praegu projekteeritakse hoone uut korpust, mille terrassile pääseb ka ratastel erivoodiga (27.02.2025 e-kiri).

Õiguskantsler on korduvalt öelnud, et väljaõppeta abihooldajaid ilma hooldaja juhendamisetähtsuse tööle jättes pannakse neile suurem vastutus, kui seadus lubab²³. Vestlustest selgus, et personal on sellest nõudest teadlik. Hea on see, et hooldekodu juhatus soodustab hooldajatele vajaliku väljaõppe läbimist.

Kontrollkäigul tekkis kahtlus, kas hooldekodus on piisavalt töötajaid, et kõigile hoolealustele oleks võimalik tagada vajalik hooldus. Üldhooldekodu hoolealuste toimetulek ja inimväärne elu sõltub paljuski nendega vahetult tegelevatest hooldekodu töötajatest. Hooldajaid peab olema piisavalt ning nende kvalifikatsioon ja koormus peavad võimaldama neil hoolitseda inimeste eest nii, nagu on kindlaks määratud hooldusteenust saavate inimeste hooldusplaanis ([SHS § 22 lg 1](#)).

Öises vahetuses (19.00–08.00) töötab ainult üks hooldaja kogu hooldekodu peale. Hooldajate valvetuba asub esimesel korrusel, teisel korrusel öösiti töötajaid ei ole. Seetõttu on teise korruse elanikud, kes abi vajavad, öösiti halvemas olukorras kui esimese korruse elanikud. Kuigi hooldaja teeb öösiti ringkäike ka teisel korrusel, ei pruugi sellest piisata, et iga hoolealuse muret märgataks õigel ajal.

Töötajate arvu kavandades tuleb silmas pidada, kui palju on hooldekodus hoolealuseid, milline on nende abi- ja järelevalvevajadus ning hoone territooriumi ja asutuse eripärad. Kuigi üldhooldusteenuse osutajad peavad hakkama täitma [töötajate arvu kohta kehtestatud nõudeid](#) alates 1. juulist 2026, soovib õiguskantsler tagada vajalik töötajate arv esimesel võimalusel.

Hooldekodus töötab meditsiiniõde. Töögraafiku järgi viibib õde kohapeal kolmel tööpäeval nädalas (esmaspäev, kolmapäev, reede) kella 08.30–16.30. Kuna õiguskantsleri nõunikel tekkis kahtlus, et üks hoolealune võib söömisel abi vajada, palub õiguskantsler leida võimalusi, kuidas õde saaks regulaarselt hinnata hoolealuste tervislikust seisundist tulenevat abivajadust.

Kontrollkäigu ajal olid [majandustegevuse registris](#) esitatud üldhooldusteenuse pakkuja kohta osaliselt vananenud andmed. Näiteks vajakuks ajakohastamist õendustöötaja andmed: registri andmete kohaselt osutab hooldekodus õendusteenust P. R., kuid kontrollkäigu ajaks oli töötaja vahetunud. Uuel kontrollimisel 27.02.2025 olid teenuseosutaja andmed majandustegevuse registris uuendatud. Teenuseosutaja peab tagama, et majandustegevuse üldandmete muutumisel kajastuksid registris õiged andmed ning et need esitataks registripidajale viivitamata, kuid hiljemalt viie tööpäeva jooksul ([majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 30 lg 5](#)).

Toitlustamine

Hooldekodu päevakava järgi pakutakse süüa kolm korda päevas (hommikusöök on kella 8.45–9.45, lõunasöök kella 12.45–13.45 ja õhtusöök kella 17.00–18.00). Kella 20 paiku antakse veel oodet. Hoolealused olid pakutava toiduga üldiselt rahul. Kuna õhtuse ja hommikuse söögikorra vahele ei tohiks jääda liiga pikk aeg, on oote pakkumine hea lahendus. Hooldekodu juhatus selgitas, et hoolealustel on võimalik kogu päeva vältel küsida morssi ja võileibu.²⁴ Nii ei pea inimesed tühja kõhtu kannatama, pealegi on eine vajalik neile hoolealustele, kes peavad õhtul võtma ravimeid. Hea oli ka näha, et veega täidetud joogitopsid olid hoolealustele kättesaadavad.

²³ Vt nt õiguskantsleri 11.05.2023 kontrollkäik [Marta Kodusse](#), 03.06.2022 kontrollkäik Lõuna-Eesti Hooldekeskus AS-i [Kose Kodusse](#), 12.08.2022 kontrollkäik [Rae Sotsiaalkeskusesse](#).

²⁴ Hooldekodu juhatuse 27.02.2025 e-kirjaga antud selgitused.

Kontrollkäigul selgus, et diabeetikutele eraldi kogu toitu ei valmistata. Hooldekodu selgituste kohaselt tehakse diabeetikute magustoidud suhkruasendajaga. Erimenüüd kohaldatakse arsti ettekirjutuse alusel²⁵.

Õiguskantsler palub tagada, et diabeetikutele pakutav kogu toiduvalik arvestaks haige vajadusi.

Olmetingimused

Väärrib tunnustust, et hooldekodu üldkasutatavad alad on kujundatud hubasteks ruumideks. Tähelepanu pööratakse maja kaunistamisele ja kodust tunnet luuakse toataimedega. Samuti on osa magamistube kujundatud elaniku soovide kohaselt. Samas hakkas silma, et lamajate magamistoad olid liiga askeetlikud. Kuna lamajad veedavad suurema osa ajast oma toas, on oluline teha nende elukeskkond võimalikult hubaseks ja koduseks. See aitab toetada inimese head enesetunnet. Näiteks saab toaseinu kaunistada piltidega jms. Hoolekandeesutuste magamistubade hubaseks muutmise vajadust on rõhutanud ka CPT²⁶.

Hooldekodu magamistoa sisustusele [kehtivate nõuete](#) kohaselt peab igas magamistoas olema kohtvalgusti. Kontrollkäigul selgus, et mitme hoolealuse kohtvalgustis ei olnud elektripirni (nt korteris 16). Õiguskantsler palub tagada, et kõigil hooldekodu elanikel oleksid töökorras kohtvalgustid.

Ootan Teilt tagasisidet hiljemalt 15. juuniks 2025.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Kehtna Vallavalitsus, Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet

Helen Ojamaa-Muru 6938414
Helen.Ojamaa-Muru@oiguskantsler.ee

---

²⁵ Hooldekodu juhatuse 10.12.2024 e-kirjaga antud selgitused.

²⁶ CPT 2008. aasta Leedu visiidi [aruanne](#), p 96.